

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dr. Tomasza Sobeckiego

1. Uwagi wstępne

Powołany uchwałą nr 50/2022 Rady Naukowej Uniwersytetu Opolskiego z dnia 24 marca 2022 r. do pełnienia funkcji recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr. Tomasza Sobeckiego, niniejszym przedstawiam recenzję w tym postępowaniu:

Postępowanie habilitacyjne prowadzone jest na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.) (dalej: „ustawa”). Art. 219 ust. 1 ustawy wymienia obowiązujące kryteria oceny w postępowaniu habilitacyjnym. Zgodnie z tym przepisem, „stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: (1) posiada stopień doktora; (2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: (a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub (b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub; (c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne; (3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej”.

2. Posiadanie stopnia naukowego doktora

Dr Tomasz Sobecki uzyskał stopień naukowy doktora w 2009 r. broniąc rozprawy doktorskiej pt. *Wkład Senatu w rozwój prawa wyborczego III Rzeczypospolitej* na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Praca doktorska została napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Sokali, a na recenzentów w przewodzie doktorskim zostali wyznaczeni prof. dr hab. Zbigniew Witkowski oraz prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki.

W latach 2011-2014 Habilitant był zatrudniony jako starszy wykładowca w Toruńskiej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości. W 2019 r. prowadził zajęcia dydaktyczne na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Natomiast od 2021 r. jest adiunktem w Szkole Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie.

Z powyższego wynika, że pierwszy, ustawowy warunek zawarty w art. 219 ust.1 wymagany do wszczęcia procedury habilitacyjnej, tj. posiadanie stopnia naukowego doktora, został przez Habilitanta spełniony.

3. Ocena osiągnięcia naukowego dr. Tomasza Sobeckiego w postaci monografii pt. *Prawa więźniów w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Analiza konstytucyjnoprawna*

Dr Tomasz Sobecki, jako swoje osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust.1 pkt 2 ustawy, przedstawił bardzo obszerną monografię habilitacyjną zatytułowaną *Prawa więźniów w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Analiza konstytucyjnoprawna* (dalej: „monografia” lub „praca”), wydaną w Toruniu w 2021 r. i liczącą 681 stron. Wydawcą jest Wydawnictwo Naukowe Adam Marszałek, które zgodnie z wymogiem ustawowym, w 2021 r. znajdowało się w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe¹.

Praca składa się z 18 rozdziałów oraz bibliografii. Warto od razu zaznaczyć, że monografia nie została opatrzona ani wstępem, ani zakończeniem. W autoreferacie Habilitant podkreśla, że w polskim piśmiennictwie z zakresu prawa konstytucyjnego i penitencjarnego nie ma opracowania o podobnym profilu tematycznym oraz że monografia

¹ Komunikat Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe (Poziom I, Lp. 605., Unikatowy Identyfikator Wydawnictwa: 65300).

habilitacyjna jest pierwszą w Polsce książką, której tytułową kategorią są prawa więźniów w USA. Należy się zgodzić z tym stwierdzeniem.

Ze względu na brak wstępu, Czytelnik może się tylko domyślać, jaki jest główny cel pracy. Nie wiadomo też czy Autor w monografii stawiał jakieś tezy badawcze. W autoreferacie Habilitant zaznaczył, że „Przyjęta procedura metodologiczna pozwoliła również na ukazanie roli judykatury Sądu Najwyższego USA...” (str. 2). Jednak procedura ta nie została przedstawiona Czytelnikowi. Autor w pracy nie wskazał też z jakich metod badawczych korzystał.

Specyfika pracy wymagała od Autora posługiwania się dość często skrótami. Uzasadnionym wydaje się zatem też sporządzenie wykazu skrótów na samym początku pracy, co niewątpliwie ułatwiłoby Czytelnikowi zapoznanie się z treścią książki.

Największe uwagi skierowałbym jednak do pominięcia zakończenia w monografii habilitacyjnej. Z pewnością należy uznać, że w trakcie postępowania habilitacyjnego ocenie są poddawane nie tylko umiejętności prowadzenia badań naukowych, ale także formułowania wniosków. Niestety w danym przypadku – w pewnym zakresie – takiej oceny nie można dokonać, gdyż Autor nie tylko nie przedstawił ich w podsumowaniu pracy, ale też zasadniczo nie wskazał na etapie poszczególnych rozdziałów monografii.

Dodatkowo warto zaznaczyć, że Bibliografia przygotowana przez Autora jest sporządzona dość lapidarnie. Przede wszystkim, zajmuje ona niecałe 9 stron, co wydaje się niewystarczające przy opracowaniu liczącym 681 stron. W autoreferacie Habilitant podkreśla, że „Monografię napisano [...] w oparciu o szeroką bazę orzeczniczą, zestawienie orzeczeń obejmuje kilkadziesiąt pozycji: wyroków Sądu Najwyższego oraz niższych sądów federalnych wyłowionych z pośród [sic!] setek judykatów” (s. 2). Rzeczywiście dane stwierdzenie znajduje odzwierciedlenie w pracy, w której Autor zacytował sporą ilość wyroków sądów amerykańskich, to jednak w bibliografii nie zamieszczono żadnego z wyroków, które były omawiane w tekście głównym rozprawy habilitacyjnej.

Jak już zaznaczyłem, monografia habilitacyjna składa się z 18 rozdziałów. Pierwsze dwa należy ocenić jako wprowadzające do głównego tematu pracy. Autor w pierwszym z nich w sposób syntetyczny przedstawił strukturę sądownictwa Stanów Zjednoczonych Ameryki, skupiając się na Sądzie Najwyższym USA oraz sądownictwie federalnym i stanowym. W ramach najwyższego sądownictwa USA Habilitant omówił zagadnienie *judicial review* oraz testy konstytucyjności, stosowane przez sędziów Sądu Najwyższego w celu zbadania czy dany przepis prawny jest zgodny z Konstytucją. W ramach drugiego rozdziału pracy Autor omówił system penitencjarny w Stanach

Zjednoczonych Ameryki. Zaznaczył przy tym, że w przypadku USA posługiwanie się terminem „system penitencjarny” musi mieć charakter umowny, gdyż istnieje kilka tysięcy instytucji penitencjarnych należących do kilkudziesięciu niezależnych od siebie i dość różnorodnych systemów stanowych. Te, z kolei, są uzupełniane systemem więzień federalnych podporządkowanymi władzom centralnym (s. 28).

W rozdziałach 2 i 3 Autor przedstawił status prawny więźniów z perspektywy historycznej. W pierwszej kolejności omówił ich pozycję prawną w okresie do drugiej połowy lat 1960-tych, skupiając się głównie na zagadnieniach *slave of the state* oraz *hands off*. Następnie opisał ruch na rzecz rozwoju i ochrony praw więźniów w latach 1960-1980. Ocena tego rozdziału ma dwojaki charakter. Z jednej strony, Autor dokonał wielkiego wysiłku, aby na prawie 80 stronach zamieścić wyniki analizy omawianego ruchu. Bardzo szczegółowo przedstawił działalność organizacji społecznych, walkę więźniów afroamerykańskich o swoje prawa za murami więzień. Na szczególną uwagę zasługuje także rozdział 4, w którym Autor przeanalizował orzecznictwo sądów federalnych. Jak słusznie zaznaczył, odegrały one zasadniczą rolę w kształtowaniu oraz ochronie konstytucyjnych praw osób uwięzionych (s. 99). Z drugiej strony, omawiając kolejne zagadnienie pracy, zdarza się Autorowi wyjść poza temat główny monografii. Na przykład, opisując rolę więźniów afroamerykańskich na rzecz ochrony praw więźniów, Autor, moim zdaniem, niepotrzebnie tak szczegółowo badał ruch Narodu Islamu (Czarni Muzułmanie), analizując np., zasady członkostwa czy poszczególne prawa członków.

Rozdział 5 jest bardzo istotnym elementem pracy. Mimo, że ma on w głównej mierze charakter historyczny, pozwala Czytelnikowi zrozumieć jak duży wpływ na ochronę praw więźniów miało orzecznictwo Sądu Najwyższego, a w szczególności stanowiska sędziów tegoż sądu. Ta część pracy pokazuje jak szczegółowo Autor zagłębił się w wybrany temat badawczy i jak dużo pracy poświęcił na tłumaczenie wyroków Sądu Najwyższego. Jest to zarazem zaleta omawianego rozdziału, jak i wada. Przedstawiając stanowiska SN, czy poszczególnych sędziów, Autor w większości przypadków nie dokonywał analizy tych wyroków czy zdań odrębnych. Zamieszczał jednak dość obszerne cytaty, czasami obejmujące prawie dwie strony (s. 167-169 i 182-183). Uwaga ta dotyczy większej ilości rozdziałów monografii. Wydaje się oczywistym, że skoro Autor założył, że analiza wybranego tematu będzie miała charakter konstytucyjnoprawny, to rozważania będą opierały się na Konstytucji oraz orzecznictwie sądów interpretujących przepisy ustawy zasadniczej. Jednak tak częste cytowanie tak obszernych fragmentów wyroków powoduje, że Czytelnik może gubić się w poszczególnych wątkach monografii. Na przykład, na stronie 534 Autor cytuje wyrok

Sądu Apelacyjnego 11 Okręgu, a na stronie 536 wyrok Sądu dla Północnego Dystryktu Stanu Nowy Jork, gdzie jedna trzecia treści tych orzeczeń jest identyczna. Pewien niedosyt sprawia także brak podsumowania tego rozdziału (Autor rozważania w tej części pracy kończy na ocenie stanowisk sędziego Byron R. White'a).

W ramach rozdziału 6 Autor skupia się na zastosowaniu klauzuli właściwości prawa w sprawach o prawa więźniów, a mianowicie poddaje głębszej analizie *due process of law* i koncepcję *liberty interest*. Jak zaznaczył Habilitant, „Koncepcja dwóch źródeł chronionego interesu wolności, objętego ochroną XIV poprawki (do Konstytucji USA – przyp. K.K.) znalazła szerokie zastosowanie w orzecznictwie Sądu Najwyższego USA w sprawach o prawa więźniów”.

W kolejnych rozdziałach pracy Autor zbadał zakres poszczególnych praw i wolności przysługujących więźniom. Rozważania te rozpoczął od omówienia prawa dostępu do sądu. Wybór ten należy uznać za jak najbardziej uzasadniony, gdyż jak sam Autor słusznie zaznaczył „prawo więźnia do dostępu do sądów jest jego prawem najbardziej podstawowym, wszystkie inne prawa osadzonego są bez tego prawa iluzoryczne, gdyż ich istnienie jest całkowicie uzależnione od kaprysu administracji więzienia” (s. 222). Autor w tym miejscu przede wszystkim zastanowił się nad odpowiednim, skutecznym i znaczącym dostępem więźnia do sądu. Następnie dość obszernie przeanalizował zakres podmiotowy i przedmiotowy pomocy prawnika więziennego. Autor udzielił odpowiedzi na dwa najczęściej pojawiające się pytania, a mianowicie: (1) czy więźniowi przysługuje prawo do pomocy prawnej ze strony współosadzonych i prawo dostępu do dość dobrego zestawu książek prawniczych (s. 250) a także (2) czy „więzienny prawnik” może reprezentować innego współwięźnia na rozprawie przed sądem (s. 254). Nie do końca zrozumiałą jednak pozostaje konstrukcja tego rozdziału. Wyodrębnienie poszczególnych wyroków można usprawiedliwić ich dużą doniosłością dla omawianych zagadnień. Natomiast niepotrzebnym wydaje się ich wyeksponowanie w poszczególnych podrozdziałach z dwóch powodów. Po pierwsze nie są to tak obszerne rozważania (mieszczące się na dwóch-trzech stronach). Po drugie, analiza, bez odpowiedniego uzasadnienia, to wyroków Sądu Najwyższego USA, to podstawowych aspektów prawa dostępu więźnia do sądu, dodaje element pewnego chaosu w danym rozdziale. Zastosowanie takiego rozwiązania przez Autora szczególnie zaskakuje w kontekście następnego rozdziału, tj. rozdziału 8, dotyczącego prawa do komunikowania się ze światem zewnętrznym, gdzie Autor bardzo czytelnie i konsekwentnie omawia elementy składające się na dane prawo z uwzględnieniem odpowiedniego orzecznictwa. W ramach tego rozdziału Autor z należytą starannością przeanalizował zagadnienia, z którymi najczęściej

borykają się więźniowie. Przede wszystkim została omówiona cenzura korespondencji więźniów, w szczególności z osobami najbliższymi, adwokatem oraz innymi organami ochrony prawnej. Dodatkowo Autor wskazał problematyczne aspekty realizacji przez więźniów prawa do kontaktowania się z prasą, otrzymywania książek, pism i czasopism, stowarzyszania oraz prawa do wizyt i odwiedzin.

Z kolei, w rozdziale 9 Autor przeprowadził dogłębną analizę prawa więźniów do opieki medycznej. Zaznaczył przy tym, że omawiane prawo uznawano powszechnie w orzecznictwie sądów federalnych za niepodważalne (s. 352). Rozważania w tym miejscu Habilitant rozpoczął od przedstawienia stanu faktycznego w sprawie *Estelle v Gamble*, gdyż, jak później sam zaznaczył, był to wyrok, w którym po raz pierwszy został sformułowany termin „celowa obojętność”. W świetle tegoż wyroku uznano, że „więzień dochodzący ochrony swego konstytucyjnego prawa do opieki medycznej musi tym samym wykazać „celową obojętność” [...]” (s. 356). Podsumowując badania dotyczące omawianego elementu prawa do opieki medycznej, Autor stwierdził, że „aby udowodnić indywidualne roszczenie dotyczące niekonstytucyjnej odmowy opieki medycznej, konieczne jest wykazanie odmowy lub bezzasadnie opóźnionego dostępu do lekarza [...]”. Dał tym samym do zrozumienia Czytelnikowi, że dany podrozdział dotyczył właśnie indywidualnego roszczenia dotyczącego niekonstytucyjnej odmowy opieki medycznej. Wydaje się zatem, że właściwszym byłoby zatytułowanie omawianego podrozdziału jako np. „Podstawy indywidualnego roszczenia dotyczącego niekonstytucyjnej odmowy opieki medycznej”. Tym bardziej wydaje się to wskazane, gdyż następna część rozważań została przedstawiona pod tytułem „Systemowe deficyty opieki medycznej” (s. 363).

W kolejnym rozdziale, analizując prawo więźniów do wolności religijnej, Autor słusznie zaznaczył, że „prawo do posiadania przekonań religijnych, gwarantowane klauzulą „swobodnego praktykowania” I poprawki do Konstytucji USA, jest absolutne. Prawo do wyrażania tych przekonań religijnych jest również gwarantowane przez klauzulę swobodnego wykonywania, ale nie jest absolutne” (s. 396). Biorąc powyższe pod uwagę, dalsze rozważania Habilitanta skupiły się na prawie więźniów do praktykowania religii. W tym zakresie Autor stwierdził, że w celu dokonania oceny twierdzenie więźnia, iż praktyka wprowadzona przez władze zakładu karnego narusza chronione przez Konstytucję wolności religijne, należy odpowiedzieć na dwa pytania: (1) czy więzień jest szczery w swoich przekonaniach religijnych oraz (2) czy praktyka więzienna jest ważna uwzględniając test „najmniej restrykcyjnych środków”.

Szczególnie istotny z punktu widzenia ochrony praw więźnia jest rozdział 11, poświęcony prawu do odpowiednich warunków odbywania kary. Jak Autor zaznaczył, problem właściwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności w realiach amerykańskiego systemu penitencjarnego nie był błahy (s. 439). Badając ten problem, Habilitant w szerokim zakresie powołał się na wyroki sądów stanowych oraz Sądu Najwyższego USA. W szczególności na przykładzie wyroku Sądu Najwyższego USA z 1981 r. w sprawie *Rhodes v Chapman*, w ramach którego problem odpowiednich warunków uwięzienia po raz pierwszy był przedmiotem szerszego rozpoznania, Autorowi udało się przedstawić jak bardzo podzielone w zdaniach były sądy amerykańskie. W omawianej sprawie Sąd Najwyższy, uznał „że warunki, których nie można uznać za okrutne i niezwykle w dzisiejszych standardach nie są niekonstytucyjne” oraz że „w zakresie, w jakim takie warunki są restrykcyjne, a nawet surowe, stanowią one część kary, jaką przestępcy płacą za przestępstwa przeciwko społeczeństwu”, i uchylił wyrok sądu apelacyjnego utrzymujący w mocy orzeczenie sądu dystryktowego (s. 446-447).

W rozdziale 12 Autor skupił się na analizie zakazu dyskryminacji. Badania zawarte w tej części pracy uzupełniają rozważania przedstawione szczególnie w rozdziale 4 pt. „Ruch na rzecz rozwoju i ochrony praw więźniów w latach 1960-1980”. Warto zaznaczyć, że zakaz dyskryminacji jest obecnie fundamentem zarówno systemów konstytucyjnych większości państw świata, jak i międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka. Szereg umów międzynarodowych z zakresu ochrony praw człowieka przewiduje ochronę przed dyskryminacją, uwzględniając długie listy jej przesłanek/cech. Natomiast w rozdziale zatytułowanym „Prawo do ochrony przed dyskryminacją”, Autor skupił się jedynie na jej dwóch przesłankach a mianowicie, rasie i płci. Wydają się zatem zasadne, aby przynajmniej w uwagach wprowadzających do tego rozdziału zostały przedstawione argumenty, dlaczego tylko te dwie przesłanki zostały przeanalizowane oraz dlaczego nie uwzględniono innych. Dodatkowo, Autor podejmując rozważania o formach dyskryminacji, niesłusznie wspomina o dyskryminacji ze względu na płeć (s. 482). Jak już zaznaczyłem, rasa, płeć, pochodzenia narodowe i in. są przesłankami dyskryminacji. Natomiast wymieniając formy dyskryminacji, Autor musiałby przeanalizować dyskryminację bezpośrednią lub pośrednią.

W następnym rozdziale, poddając analizie prawo więźniów do bezpieczeństwa osobistego, Autor zaznaczył, że obowiązkiem funkcjonariuszy penitencjarnych jest zapewnienie, że więźniowie nie zostaną poddani żadnej karze wykraczającej poza tę, która wynika ze skazania i jest konieczna do prawidłowego administrowania więzieniem (s. 494).

Szczególną uwagę w tym zakresie Habilitant zwrócił na prawo do ochrony przed użyciem nadmiernej siły oraz prawo do ochrony przed napaściami ze strony współwięźniów.

W rozdziale 14 Autor podejmuje próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy więźniom przysługuje prawo do prywatności, którego obowiązek ochrony wynika z IV poprawki do Konstytucji USA. Pomimo rozbieżnych zdań, które były obecne w orzecznictwie sądów amerykańskich, Autor założył, że niektóre elementy prawa do prywatności, „zasługujące na ochronę IV poprawki, przetrwały po osadzeniu skazanego w więzieniu” (str. 531). W tym celu zostały przeanalizowane prawo do ochrony przed nieuzasadnionym ujawnieniem stanu zdrowia oraz dokumentacji medycznej, prawo do ochrony przed ingerencją wizualną, prawo do zawarcia związku małżeńskiego, zagadnienia dotyczące przeszukań celi mieszkalnej i przeszukań osobistych, a także ochrona danych zawartych w rejestrach więziennych. Pierwszy z elementów omawianego prawa został bardzo obszernie zbadany przez Habilitanta. Jednak w tym miejscu pewien niedosyt sprawia brak wyjaśnienia Autora, dlaczego skupił się na analizie poszanowania prywatności medycznej jedynie w kontekście nosicieli wirusa HIV lub osób chorych na AIDS. Można domyślać się, że były to przykłady, ale należałoby wyjaśnić, dlaczego to właśnie one stały się podstawą tych rozważań.

Dalsze rozdziały dotyczą prawa do ochrony własności oraz postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej więźniów. Na szczególną uwagę zasługuje ten ostatni, w którym Habilitant bardzo precyzyjnie zbadał postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej więźniów. Na wstępie Autor zarysował różnice między postępowaniem dyscyplinarnym a karnym. Następnie skupił się na analizie wymogów, które muszą zostać spełnione w toku postępowania dyscyplinarnego. Habilitant zaliczył do nich: pisemne powiadomienie więźnia o stawianych mu zarzutach, pisemne zestawienie zawierające ustalenia faktyczne oraz wskazujące na dowody i przyczyny podjęcia działań dyscyplinarnych, standard dowodowy, pomoc obrońcy lub pracownika więziennego, bezstronny organ dyscyplinarny, prawo do zachowania milczenia. Zdecydowanie najwięcej miejsca Autor poświęcił jednak na omówienie prawa więźnia do wezwania świadka. Za punkt wyjścia swoich rozważań Autor wybrał stanowisko Sądu Najwyższego USA w sprawie *Wolff v. McDonnell*, zgodnie z którym „w postępowaniu dyscyplinarnym powinno się zezwolić więźniowi na wezwanie świadków i zaprezentowania dowodów z dokumentów na swoją obronę”, ale „może to nastąpić tylko wtedy, gdy udzielenie zgody nie spowoduje zbytniego zagrożenia dla bezpieczeństwa zakładu karnego” (s. 601). Następnie analizę

omawianego zagadnienia pogłębił opierając się na zdaniach odrębnych sędziów Sądu Najwyższego USA oraz orzecznictwie sądów niższej instancji.

W ostatnich dwóch rozdziałach Autor w sposób syntetyczny przedstawił prawa więźniów w związku z umieszczeniem w segregacji administracyjnej oraz prawa więźniów w związku z transferami więziennymi.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy uznać, że problematyka recenzowanej monografii ma charakter naukowy, a treść jej tekstu jest spójna z wskazanym tematem. Rozważania są oparte na adekwatnej i aktualnej kwerendzie w orzecznictwie sądów amerykańskich. Natomiast pewien niedosyt sprawia zdecydowanie mniejsza liczba cytowań przedstawicieli doktryny z badanego zakresu prawa. Przypisy są, co do zasady, sporządzone prawidłowo. Jedna uwaga, odnosząca się do całej monografii, polega na tym, że Autor cytując fragmenty wyroków sądowych, zamieszcza je w cudzysłowie, ale nie załącza przypisów do nich. Sposób analizy tematu jest w większej części pracy spójny i zrozumiały. Do wyjątków należy zaliczyć tylko te rozdziały, o których wcześniej wspominałem w recenzji.

Należy również zwrócić uwagę na kwestie językowe i stylistyczne. Zrozumiałym jest, że wybrany temat pracy wymagał od Autora poświęcenia dużego wysiłku na przetłumaczenie kilkudziesięciu wyroków sądów amerykańskich. Jednak niekiedy zdarzało mu zamieszczać zdania niezrozumiałej treści. Na przykład, „Immanentną cechą tych ostatnich była uznaniowość, w efekcie nawet gdy więzień ten czy innych przywilej zyskać, w każdej jednak chwili mógł go stracić” (s. 36) czy „Gdy chodzi o wspomniane wyżej przełomowe orzeczenia Sądu Najwyższego, bez wątpienia pierwszeństwo przypadku decyzji w sprawie *Brown v. Board of Education*, które dotyczyła zakresu uczęszczania czarnoskórych dzieci do określonych szkół publicznych” (s. 133).

W tym kontekście wypada zauważyć, że monografia ta została wydana przez renomowane – umieszczone na liście ministerialnej – wydawnictwo naukowe. Dotąd wydawało się, że taki podmiot powinien w ramach procesu wydawniczego dokonać starannej korekty wydawanego przez siebie dzieła. Jednak ostatnia praktyka, także związana z działalnością innych, niż tylko to, wydawnictw, wskazuje niestety na braki w tym zakresie.

Nie zdejmuje to oczywiście odpowiedzialności z Autora, ale trzeba też pamiętać, że nie każdy, nawet dobry, naukowiec potrafi przekazać swoje myśli w formie bezbłędnej językowo i stylistycznie. W tym przypadku, to On podlega ocenie. Ale trzeba też pamiętać o obowiązkach wydawnictwa.

Wszelkie wyżej poczynione uwagi mają charakter życzliwych komentarzy, które mogą posłużyć także dla udoskonalenia kolejnych wydań tej monografii. Chcę przy tym podkreślić, że nie umniejszają one w niczym jej wartości

4. Pozostały dorobek naukowy Habilitanta

Z przedstawionego przez dr. Tomasza Sobeckiego wykazu osiągnięć naukowych wynika, że na Jego dorobek naukowy – poza ocenioną wyżej książką – składa się z dwóch monografii („Wykonanie kary ograniczenia wolności na tle postępowania karnego wykonawczego”, Academicon 2019, ss. 398; oraz „Skarga jako instytucja prawa karnego wykonawczego”, Wydawnictwo Naukowe Adam Marszałek, Toruń 2021, ss. 203), dwóch rozdziałów w książkach („Egzekucja innych wierzytelności”, [w:] A. Marciniak, M. Michalska-Marciniak (red.), „Metodyka pracy komornika sądowego”, t. I, Currenda, Sopot 2019; „Zaniechanie rozstrzygnięcia w przedmiocie objętym wnioskiem w stadium wykonawczym”, [w:] J. Repeć, B. Oręziak, G. Ocieczek, M. Wielec (red.), „Współczesne problemy procesu karnego”, t. I, Episteme, Lublin 2021) oraz dziesięciu artykułów naukowych („Instytucja biegłego w postępowaniu karnym i postępowaniu cywilnym – podobieństwa i różnice”, „Radca Prawny - Zeszyty Naukowe” 2021, nr 1; „Wykonanie i egzekucja grzywien nałożonych w postępowaniu karnym”, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2021, nr 3; „Wymogi formalne i merytoryczne udziału biegłego w postępowaniu karnym i postępowaniu cywilnym”, „Radca Prawny - Zeszyty Naukowe” 2021, nr 2; „Zasady prawa intertemporalnego w obszarze prawa karnego - konsekwencje nieterminowej implementacji przepisów UE”, „Kontrola Państwowa” 2021, nr 2; „Problemy właściwej kwalifikacji prawnej czynu tzw. oszustwa podatkowego w świetle przepisów kodeksu karnego skarbowego (art. 76) i kodeksu karnego (art. 286)”, „Civitas et Lex” 2021, t. 31, nr 3; „Spór dotyczący właściwej kwalifikacji prawnej czynu tzw. «oszustwa podatkowego» w odniesieniu do przepisów kodeksu karnego skarbowego (art. 76) i kodeksu karnego (art. 286) na tle uchwały Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2013 r. (I KZP 19/1)”, „Civitas et Lex” 2021, t. 30, nr 2; „Więzienie jako miejsce odnowy w nauczaniu Jana Pawła II”, „Kościół i Prawo” 2020, nr 9 (22); „Proceedings relating to the disciplinary liability of prisoners in the State of New York”, „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne” 2020, t. 18, nr 4; „Inna przyczyna jako przesłanka procesowa w stadium wykonawczym”, „Biuletyn Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa KUL” 2020, t. XV, nr 17 (2); „Donald Clemmers concept of prisonisation”, „Teki Komisji Prawniczej PAN Oddział w Lublinie” 2020, t. XIII,

nr 2). Głównym przedmiotem Jego analiz pozostaje prawo karne, prawo karne wykonawcze oraz prawo karne skarbowe.

Rozważania zawarte w pozostałym dorobku naukowym Habilitanta należy ocenić jako spójne i zrozumiałe pod względem sposobu analizy tematu, cechujące się bardzo dobrym warsztatem i metodyką.

W informacjach naukowych Habilitant zaznaczył brak danych o punktacji *Impact Factor* o liczbie cytowań Jego publikacji. Natomiast łączna liczba punktów za cały dorobek naukowy Habilitanta wynosi 650.

Choć kryterium czasowe nie ma większego znaczenia przy wystawianiu oceny merytorycznej, to jednak nie sposób nie odnotować, że od uzyskania stopnia doktora (czyli od roku 2009) do 2019 roku Habilitant w ogóle nie wykazywał się aktywnością naukową, a przynajmniej nie wskazał tego w swoim autoreferacie. Natomiast cały wymieniony w nim dorobek naukowy ukazał się w latach 2019-2021. Wskazany dorobek jest jednak ważny naukowo i interesujący.

5. Ocena aktywności naukowej i dydaktycznej

Stopień aktywności naukowej Habilitanta należy ocenić jako średni, choć wystarczający, jak na potrzeby standardu określonego przez ustawę.

Habilitant brał udział w trzech projektach współpracy bliźniaczej realizowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli w najwyższych organach kontroli Albanii (2016-2018), Azerbejdżanu (2017-2020) i Palestyny (od 2021 r.). Jak zaznaczył Habilitant, projekty te polegają m.in. na wymianie wiedzy i doświadczeń w zakresie działalności naukowo-dydaktyczno-szkoleniowej.

Zgodnie z przedstawionym autoreferatem, dr Tomasz Sobecki, od uzyskania stopnia doktora, nie brał udziału w konferencjach naukowych – ani krajowych, ani zagranicznych.

W latach 2011-2014 Habilitant był zatrudniony jako starszy wykładowca w Toruńskiej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości, gdzie prowadził zajęcia z dydaktyczne ze wstępu do prawoznawstwa, prawa medycznego, prawa turystycznego oraz ochrony własności intelektualnej. W 2019 r. prowadził zajęcia dydaktyczne na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego z doktorantami i studentami na stacjonarnych studiach administracyjnych. Jak zaznaczył Habilitant, zajęcia dotyczyły prawnych aspektów działalności Najwyższej Izby Kontroli. Natomiast od 2021 r. jest On adiunktem w Szkole

Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie. Z autoreferatu nie wynika, czy Habilitant prowadzi na wskazanej uczelni zajęcia dydaktyczne. Jednak sprawdzenie w ogólnodostępnej części systemu USOS tej uczelni, pozwala uzyskać wiedzę, że w mijającym roku akademickim Habilitant prowadził zajęcia z przedmiotu: „Polski system prawny – wybrane zagadnienia” a także z przedmiotu: „Prawne podstawy penitencjarystyki”. Jest to tematyka spójna z profilem uczelni, o której – na jej stronie internetowej – możemy przeczytać, iż: „W świetle ustawy o Służbie Więziennej z dnia 9 kwietnia 2010 r.² Uczelnia jest jednostką organizacyjną Służby Więziennej, posiadającą osobowość prawną i działającą na podstawie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym [i nauce] z dnia 20 lipca 2018 roku. Statutowym celem działalności Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości jest kształcenie i wychowywanie funkcjonariuszy Służby Więziennej, funkcjonariuszy innych służb oraz osób cywilnych”.³ Praca dydaktyczna Habilitanta pozostaje zatem w ścisłym związku z profilem Uczelni, na której pracuje, oraz tematyką – wskazanego przez siebie w trybie art. 219 ust. 1 ustawy – osiągnięcia.

Habilitant również wskazał, że w roku 2018 pełnił funkcję redaktora naukowego publikacji pt. „Egzamin komorniczy. Zbiór zadań. Kazusy 2018”. Praca autorstwa K. Łukasz-Chylińskiej, E. Jasnowskiej i W. Nowaczyk-Mroczkowskiej została opublikowana w Wydawnictwie Currenda. Ponadto Habilitant był recenzentem dwóch artykułów naukowych w Biuletynie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa KUL.

6. Uwagi końcowe

Reasumując, działając na podstawie art. 221 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.), stwierdzam, że wskazane przez Habilitanta osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, tj. monografia pt. „*Prawa więźniów w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Analiza konstytucyjnoprawna*” (Wydawnictwo Naukowe Adam Marszałek, Warszawa 2021, ss. 681), stanowi znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej, w tym przypadku nauk prawnych.

² Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1064 z późn. zm.).

³ *Szkoła Wyższa Wymiaru Sprawiedliwości: O Uczelni*, <https://swws.edu.pl/podstawowe-informacje-o-uczelni/> (dostęp: 24.06.2022).